

Rychlicki, Czesław

"Angela, Giuliana, Margherita. Tre mistiche medievali", R. Fusco, Milano 2008 : [recenzja]

Studia Płockie 37, 245-246

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

R. FUSCO, Angela, Giuliana, Margherita. *Tre mistiche medievali*, „Ancora”, Milano 2008, ss. 125.

Zarówno dla życia i działania Kościoła, jak i dla refleksji teologicznej, duże znaczenie posiada „owe wielkie dziedzictwo, jakim jest *teologia życia świętych*. Święci udzielają nam wartościowych wskazań, które pozwalają nam łatwiej przyswoić sobie intuicje wiary, a to dzięki szczególnemu światłu, jakie niektórzy z nich otrzymali od Ducha Świętego, czasem nawet poprzez osobiste przeżycie owego strasznego doświadczenia próby, które tradycja mistyczna opisuje jako noc ciemna” (Jan Paweł II, *Novo Millennio Ineunte*, 27).

Takie doświadczenie opiera się na miłości, która ożywia wiarę i wyzwala nadzieję. Miłość wypływająca z wiary i rozwijająca wiarę ogarnia całą prawdę o Jezusie Chrystusie i czyni ją bardziej atrakcyjną w przeżywaniu człowieka.

W wiekach średnich taki przykład miłości płynącej z wiary dały trzy święte kobiety: Małgorzata Porete z Cortony, Julianna z Norwich i Aniela z Foligno. Ich życiu i dziełu, stanowiącemu cenne źródło wody orzeźwiającej serce człowieka, poświęcił swoją monografię ks. Roberto Fusco, ze Wspólnoty życia konsekrowanego *Fraternità Francescana di Betania*, aktualnie wykładowca teologii duchowości w Instytucie Teologicznym w Bari.

Monografia została poprzedzona wstępem Kard. Angelo Comastri i obejmuje trzy rozdziały poświęcone postaciom wymienionych świętych. Rozdział pierwszy koncentruje uwagę na teologii mistycznej Małgorzaty z Cortony. Właśnie do niej można by odnieść m.in. cytowane słowa Listu papieskiego *NMI* o strasznym doświadczeniu życiowej próby nocy ciemnej. Po dotkliwych zawirowaniach życiowych wybiera ona anachorecki styl życia, oddany kontemplacji i dziełom miłosierdzia, zwłaszcza wobec chorych. To, co znajdujemy w jej pismach jako aktualne przesłanie dla wierzącego, ale pogrążonego w trudnych sytuacjach życiowych, to nie tyle doświadczenie przeżyć mistycznych ile raczej egzystencjalne świadectwo o możliwości znalezienia w cierpieniach Chrystusa wystarczającej siły do znoszenia własnego cierpienia i przeciwności. Osobiste życie Małgorzaty z Cortony jest przykładem tego, w jaki sposób człowiek konsekwentnej wiary może pokonać drogę od grzechu do pełnego zjednoczenia z Bogiem, poprzez naturalny ból i cierpienie napotykanego we własnym życiu (por. ss. 19-46).

Rozdział drugi autor monografii poświęca Juliannie z Norwich. Żyjąca w mieście będącym centrum rozwiniętego życia handlowego, kulturalnego i religijnego w XIV wieku, wybiera ona styl życia kontemplacyjnego, którego owocem są pozostawione przez nią teksty o dużym znaczeniu dla chrystologii, teologii trynitarniej i teologii duchowości. Jej duchowość jest typowo chrystocentryczna, a kluczem do zrozumienia misterium Boga i Jego odkupieńczej miłości jest Chrystus

ukrzyżowany. Przesłanie owej mistyczki angielskiej prowadzi do uświadomienia wierzącemu, że jego cierpienie nie powinno być rozumiane jedynie jako współudział w cierpieniu samego Jezusa, ale – na podobieństwo Chrystusa, przygotowuje ono do przeżywania radości we wspólnocie miłości zapoczątkowanej na ziemi a osiągającej swoją pełnię w wieczności. Aktualność przesłania Julianny z Norwich sprowadza się do stwierdzenia, że także my jesteśmy wspierani przez Chrystusa cierpiącego w uczestnictwie w radości, która zakotwiczona jest w miłości trynitarnej względem każdego człowieka (por. ss. 47-77).

Ostatni rozdział monografii omawia życie religijne i mistyczne Anieli z Foligno, żony i matki, z przełomu XIII i XIV wieku. Jej początkowe życie było zbyt powierzchowne i zewnętrzne. Praktykując życie sakramentalne, zwłaszcza spowiedź, czuła jednak również na tym odcinku niedosyt w szczerości i brak konsekwencji w codziennym postępowaniu. Świadomość tego stanu, przy zachowaniu wystarczającej wiary, doprowadziła ją do zmiany stylu życia po odbyciu sumiennej spowiedzi sakramentalnej. Wybierając drogę pokuty i doskonałego ubóstwa napotykała na trudności w łonie rodziny negującej wybrany styl życia, kontrastujący z pozycją żony i matki.

Znakiem wzywającym ją do wyboru radykalizmu cnót ewangelicznych była śmierć matki, męża i dzieci, następująca z nieznanym nam przyczyn prawie w tym samym czasie. Żyjąc według *Trzeciej Reguły* św. Franciszka, Angela z Foligno napisała *Pamiętnik* („Memoriale”), w którym opowiada swoją drogę od grzechu do pełnego umiłowania Boga (cz. 1. Liber). Od tego momentu stała się ona prawdziwą nauczycielką i mistrzynią życia duchowego, a jej rady i wskazania zostały zawarte w drugiej części „Pamiętnika” jako Instrukcje („Instructiones”). Jej doświadczenie mistyczne prowadzi ją do przekonania, że dla Boga nie są ważne Jego opisowe nazwy, ale wejście w intymny kontakt z Nim (por. ss. 79-118).

Zaprezentowane syntetycznie przez R. Fusco pisma Małgorzaty z Cortony, Anieli z Foligno i Julianny z Norwich, oraz istota ich życia mistycznego, potwierdzają, że życie świętych i ich świadectwo stanowią ważne *miejsce teologiczne*, mając swój początek w konkretnym wyborze. Stanowią one ważny uwagi przykład dla tych, w których życiu jawi się Bóg ze swoim planem. Znaczy to, że oblicze Boga staje się widzialne poprzez ludzką wypowiedź tego, kto autentycznie komunikuje się z Bogiem i innym przekazuje o Nim prawdę. Dlatego można powiedzieć, że życie świętych jest poniekąd „miejszem” objawiania się Boga innym w ich konkretnych uwarunkowaniach życiowych.

Niezależnie od kulturowych zmian epok postaci świętych znajdują się w centrum tradycji wiary, gdyż przez nich i z nimi daje się Bóg człowiekowi, ponieważ ich osobowość i zachowania są określone szczególną relacją z Bogiem w konkretnym kontekście historycznym. Bóg daje się w Chrystusie konkretnym osobom, które przekazują Go ludziom swoich czasów i różnych epok. Stąd też sięganie po ukazanie postaci z odległych epok, którym w ich konkretnych sytuacjach życiowych udało się zrealizować nadprzyrodzoną więź z Bogiem, ma trwały sens także dzisiaj, w innej epoce, ale z analogicznymi problemami życiowymi.